

— GEROARI

BEGIRA —

Nere aurrean, idaz-mai gañean, iru pedagogi-idazti fauzkat: Diccionario de Pedagogía, Curso de Pedagogía, Educación y equilibrio. Iru idazti auek nere lantxoaren iturburu dira. Irurak erderazkoak eta euskerazkorik alerik ez. Era onetako lanarik ez dut bein ere irakurri euskeraz, ez-eta berrik, idazlan soil bat béderen, iñolaz argitaratu ote danik. Cai ontan beste askotan bezela gure izkera zearo ez-ezeguna ez bada arlote da beintzat.

Zer dala-ta ori? Euskaldunak irakasle onak izateko egokiak ez diralako? Bai zera! Nere iritziz Loyola'ko Iñaki Deuna Katoliko-irakaslarien artean garai-garaionetakoa da. "Gogo-Jardukizunak" ta "Azterketa egiteko bidea" k ala adierazten dute ta irakaslari bizkorra azaldu zan Jesus'en Lagundia eraiki ta antolaztean. Gure egunetan Zaragüeta da (Ori-tarra) España'ko ta baita ludi guziko irakaslarietan ospatuen eta entzute audienetakoa.

Orta, zeineri erru ori etsi? Euskerari? Ez orixe, euskaldunori baizik, euskera bear dan aña landu ez degulako. Begira nola dion Axular'ek, antziñako euskal-idazleetan audienak: "Baldin egin balitz euskeraz hanbat liburu nola egin baita latinez, prantzezez, edo bertze izkuntzaz, aiek bezain aberats eta kunplitu izango zen euskera ere: eta baldin ala ezpada euskaldunak dute palta ez euskerak", Onekin zer adierazi nai digu?, laburki: gizaki oroen asmo ta odolzkizun adierazteko egokia da euskera, baldin lantzez bada.

Bakoitzak bere baratza landu beza, ori baita erre-xena. Asmo onekin egin dut idazlan au ta berberakin egingo emendik aurrera, J.L. idaztiko ditudanak.

- - -

Txomin Agirre apaizak "Kresala" ren amaieran bi arrantzale zaafen (Txanogorri ta Zardin-Zar) alkar-izketa soil ta zoragarri au erraiten digu:

- Eta mutilla? (Batak besteari galdetzen dio)

- Mutilla? Argiagorik eta ikastunagorik eztago errian, katonà be badaki ta!... Ara zer esaten deutsutan (belarrira inork entzun eztaigun): gizon aundiren bat izango ote dan susmoa daukat.

- Guk eztoigu ikusiko: guk besteak joan diran bidetik joan bear dogu laster..."

Guraso denak gutxi gora bera, noizbait euki oi dute Artòberok eta Sardinzarrek euki zuten olako alkar-izketa. Ez da arritzekoa; danak amets dagite beren aurrak gizon aundi ta izendatuak izango ote diralakoa; ots, geroari begira egoten dira aurraren azi-aroan.

Baña, gauz arrigarria, gutxi artzen dute ortarako bear diran bide guztiak. Maixuaren lana dala-ta alde batera uzten dute semearen edukazioa. Erri-xeak, egia esan, ezin-bestean.

Irakasleari dagokio ikaslearen adimena lantzea ta yakintasunean aurreraztea; gurasoari ostera edukazio ematea. Ala ere auek askotan ez tute ortarako bear diran biderik eukitzen, adibidez, denbora, yakintasuna, t.a...., ta irakasleari ematen die eskubide ori.

Irakaslearen lana iraunkorra ta etekingarri izan dedin len esan degun lanari beste au iratxeki bear dio: kristauari ta gizonari dagozkion birtuteetan aurrari zuzentzea, ta birtute auen oñarri giza-bizitzak eskatzen ditunak diranez, birtute auek erakustea. Begi aurrean dezu zergatik. Gizarterako edukazioa bear bearrezkoa zaio: gizartean jaiio, azi ta moldatzen da ta gizartean biziko. Bearrezkoa zaio

beraz, irakasleari ikasleak gizarterako egokitzea gizapidea-
ren bidez.

Edozein aur, mutil, aurretik dakigu urteak joan ur-
teak etorri, nolako bizimodu eramango duen: danak gizarte oso-
aren barnean biziko dira, ta danak gizarte bemeizi baten za-
ti: Eliza, aberria, sendia t. a.

Kontuan eduki bear ditu irakasleak bi bide auk
aurraren gizapiderako ta giza-bizitzak eskatzen dituan bir-
tute bidean zuzentzeko.

Iraskintzak erakusten digunez gizarte birtute egó-
ki ta bearrenak, bertzeak bertze aukexek dira:

ADISKIDETASUNA. Adiskid ak dira askotan ikaslearen sal-
bahiderako edo ondemandirako. Sei edo zazpi urtetatik ezitzen
da lagunak billatzen ta taldeak egiten. Alabaña ez dute da-
nak odolgiro ta ayurri bereizia lagunartean jarduteko, kor-
kor asko biribillatu bear ditu ortarako, batez be berkoitasu-
na (akats au barne barnean sartuta baitauka aurrak) erausi
ta aidetasuna ta xalotasuna.

ZUZENTASUNA. Gure gizarteko gaitz aundienak zuzentasuna
falta dalako datoz. Eliz-Amak gizarte gaietako Enziklika o-
rostan birtute oneri importantzi aundia ematen dio, batez be
nagusi ta langillen arteko artu-emanetan.

LAGUN URKOARENGANAKO MAITASUNA. Bakoitzari zor zaiona
ematea zuzentasunak agintzen digu. Karidadea arengo dijoa:
lagun-urkoarekin bat egitera. Ta aurrari, ain berekoia izanik
nola eraman ainbesteraño? Nere iritzian biderik onena, Eliz
osoren (Mystici Corporis Christi) dotriña eder eta bikaña
irakatsi araziz.

Birtute auk aurrari irakasteko bide egokiena ta
erraxena irakaskintzak dionez, jolasketa edo kirola da. Bere
zentzu guziakin jolasera joaten da, ta atsegingarri zaio naiz
neketsu izanda ere.

Joalasean errax konturatzen da bestearen laguntza
bearrezkoa zaiola ta askotan menperatzen du bere naia lagu-
nen adiskidetasuna ez galtzearren. Irakasleak ondo zuzentzen
badu aurraren joera zu, lan ederra egin lezake gizartearren.

H. Miguel Santiago, F.S.C.

Estudios Salesianos - Tejares - Salamanca